

НАУЧНО-СТРУЧНИ СКУП СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ
Тара, 26 – 29. мај 2015. године

**СУПРОТСТАВЉАЊЕ САВРЕМЕНИМ
ОБЛИЦИМА КРИМИНАЛИТЕТА –
АНАЛИЗА СТАЊА, ЕВРОПСКИ
СТАНДАРДИ И МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
Том 1**

ЗБОРНИК РАДОВА

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА
ФОНДАЦИЈА „ХАНС ЗАЈДЕЛ“
Београд, 2015.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ САВРЕМЕНИМ ОБЛИЦИМА КРИМИНАЛИТЕТА
– АНАЛИЗА СТАЊА, ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ И МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
Том 1

Издавачи

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА, Цара Душана 196, Београд
ФОНДАЦИЈА „ХАНС ЗАЈДЕЛ”, Јове Илића 50, Београд

За издаваче

проф. др МЛАДЕН БАЈАГИЋ, в.д. декана Криминалистичко-полицијске академије
LUTZ KOBER, руководилац Представништва Фондације „Ханс Зајдел” за Србију и Црну Гору

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Председник

проф. др МЛАДЕН БАЈАГИЋ, в.д. декана Криминалистичко-полицијске академије

Чланови

LUTZ KOBER, руководилац Представништва Фондације „Ханс Зајдел” за Србију и Црну Гору
АЛЕКСАНДАР НИКОЛИЋ, државни секретар
у Министарству унутрашњих послова Републике Србије
МИЛОСАВ МИЛИЧКОВИЋ, државни секретар
у Министарству унутрашњих послова Републике Србије
проф. др ЗОРАН СТОЈАНОВИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду
проф. др ОЛИВЕРА ВУЧИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду, Уставни суд Републике Србије
академик проф. др МИОДРАГ СИМОВИЋ, Уставни суд Босне и Херцеговине
проф. др СТАНКО БЕЈАТОВИЋ, декан Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
председник Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу
проф. др МИЛАН ШКУЛИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду
проф. др ЗОРАН ИЛИЋ, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду
др ЈОВАН ЂИРИЋ, директор Института за упоредно право, Београд
проф. др ТИЈАНА ШУРЛАН, в.д. продекана за студије другог степена
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др СРЕТЕН ЈУГОВИЋ, Криминалистичко-полицијска академија у Београду
проф. др ШТЕФАН КОЧАН, Полицијска академија, Словачка
prof. dr WANG SHIQUAN, председник Кинеског криминалистичко-полицијског универзитета
проф. др ВИД ЈАКУЛИН, Правни факултет, Љубљана, Словенија
проф. др ГОРАЗД МЕШКО, декан Факултета за варностне веде, Словенија
prof. mr. sc. IVAN TOTN, декан Велеучилишта у Великој Горици, Хрватска
проф. др ОЛИВЕР БАЧАHOVIЋ, декан Факултета безбедности, Скопље, Македонија

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Председник

проф. др ДРАГАНА КОЛАРИЋ, в.д. продекана за научноистраживачки рад
Криминалистичко-полицијске академије

Чланови

проф. др ЂОРЂЕ ЂОРЂЕВИЋ, шеф Катедре правних наука
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др РАДОВАН РАДОВАНОВИЋ, шеф Катедре форензике
Криминалистичко-полицијске академије

проф. др ДРАГАН РАНЂЕЛОВИЋ, шеф Катедре информатике
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др ЗОРАН ЂУРЂЕВИЋ, шеф Катедре криминалистичких наука
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др ДРАГАН МЛАЂАН, шеф Катедре безбедносних наука
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др ДАНЕ СУБОШИЋ, шеф Катедре полицијских наука
Криминалистичко-полицијске академије
др ЈЕЛЕНА РАДОВИЋ-СТОЈАНОВИЋ, шеф Катедре друштвених наука
Криминалистичко-полицијске академије

СЕКРЕТАРИЈАТ

МАРТА ТОМИЋ, Научноистраживачки центар Криминалистичко-полицијске академије
ЈЕЛЕНА ПАНЦА, Научноистраживачки центар Криминалистичко-полицијске академије
ИВАНА СТЕВАНОВИЋ, Научноистраживачки центар Криминалистичко-полицијске академије
ВУК КУЛИЋ, Научноистраживачки центар Криминалистичко-полицијске академије

Главни и одговорни уредник

проф. др ДРАГАНА КОЛАРИЋ, в.д. продекана за научноистраживачки рад
Криминалистичко-полицијске академије

Уређује

Научноистраживачки центар Академије

Лектура

РЕНАТА САМАРЦИЋ, Криминалистичко-полицијска академија
ОЛИВЕРА ЈЕЗДИМИРОВИЋ, Криминалистичко-полицијска академија
ЈЕЛЕНА ПАНЦА, Криминалистичко-полицијска академија
ЈАСМИНА МИЛЕТИЋ, Криминалистичко-полицијска академија

Техничко уређење

МИЛАН СРЕЋКОВИЋ, Криминалистичко-полицијска академија

Тираж

200 примерака

Штампа

ЈП „Службени гласник“
Београд

Садржај

Зоран Стојановић, Драгана Коларић У СУСРЕТ ЗАКОНУ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА СРБИЈЕ.....	1
Станко Бејатовић КРИВИЧНОПРОЦЕСНО ЗАКОНОДАВСТВО СРБИЈЕ И ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ.....	19
Милан Шкулић РЕФОРМА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА СРБИЈЕ – НОВИ ЗАКОНИК О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ И МОГУЋЕ НОВЕЛЕ	39
Младен Бајагић, Дијана Хркаловић ПРИКУПЉАЊЕ ОБАВЕШТАЈНИХ ИНФОРМАЦИЈА ИЗ ЉУДСКИХ ИЗВОРА (HUMAN INTELLIGENCE – HUMINT).....	61
Јован Ђирић СИЦИЛИЈАНСКИ ГВОЗДЕНИ ПРЕФЕКТ	77
Миодраг Н. Симовић, Марина М. Симовић, Владимир М. Симовић ЗНАЧАЈ ПОСЕБНИХ ИСТРАЖНИХ РАДЊИ У САВРЕМЕНОЈ БОРБИ ПРОТИВ КРИМИНАЛИТЕТА СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ПРАКСУ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ	87
Ђорђе Ђорђевић КАЗНА КУЋНОГ ЗАТВОРА КАО АЛТЕРНАТИВНА КРИВИЧНА САНКЦИЈА	101
Бранислав Симоновић МЕТОДЕ КОНТРОЛЕ КОРУПЦИЈЕ У ПОЛИЦИЈИ КАО ПРЕДМЕТ НАУЧНИХ ИСТРАЖИВАЊА	113
Зоран Илић, Марија Маљковић ПОВЕРЕНИЧКА СЛУЖБА И ЗАШТИТНИ НАДЗОР УСЛОВНО ОСУЂЕНИХ ЛИЦА У СРБИЈИ – СТАЊЕ, ДИЛЕМЕ И ИЗАЗОВИ.....	123
Наташа Мрвић Петровић СМАЊЕЊЕ ПРЕНАСЕЉЕНОСТИ ЗАТВОРА – КАРИКА КОЈА НЕДОСТАЈЕ У СРБИЈИ ЗА УСПЕШНО СУПРОТСТАВЉАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТУ	137
Илија Бабић МАТЕРИНСТВО НА ОСНОВУ УГОВОРА О РАЂАЊУ ЗА ДРУГОГ	147
Бојан Милисављевић ИМУНИТЕТ ШЕФА ДРЖАВЕ ОД КРИВИЧНЕ ЈУРИСДИКЦИЈЕ СТРАНИХ ДРЖАВА	159
Душко Димитријевић, Ненад Васић РЕСТРИКТИВНЕ МЕРЕ ПРОТИВ ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА КАО ДЕО ЗАЈЕДНИЧКЕ СПОЉНЕ И БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ ЕУ	167

Ивана Стевановић, Ненад Вујић ЗНАЧАЈ УВАЖАВАЊА ПРИНЦИПА НАЈБОЉИХ ИНТЕРЕСА ДЕТЕТА И ЊЕГОВОГ ПРАВА ДА СЕ ЊЕГОВО МИШЉЕЊЕ ЧУЈЕ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ МАЛОЛЕТНИХ ЛИЦА ЖРТАВА САВРЕМЕНИХ ОБЛИКА КРИМИНАЛИТЕТА ОД ПОСЛЕДИЦА СЕКУНДАРНЕ ВИКТИМИЗАЦИЈЕ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ	179
Милан Жарковић, Ана Боровић, Наташа Павлица ПОЈЕДИНИ ИЗАЗОВИ ПРАКТИЧНЕ ПРИМЕНЕ СПОРАЗУМА О ПРИЗНАЊУ КРИВИЧНОГ ДЕЛА	193
Слађана Јовановић ПРОГАЊАЊЕ У СВЕТЛУ ПОСТОЈЕЋИХ ИНКРИМИНАЦИЈА И МЕЂУНАРОДНОПРАВНИХ ЗАХТЕВА	207
Дане Субошић, Драган Цветковић КОНЦЕПТИ МЕРЕЊА УСПЕШНОСТИ ПОЛИЦИЈЕ	217
Snezana Nikodinovska-Stefanovska COMBATING CONTEMPORARY FORMS OF CRIME – THE CONCEPT AND PRACTICE OF JOINT INVESTIGATION TEAMS.....	231
Бојан Митровић, Александар Ђорђевић, Миљивој Допсај УТИЦАЈ ТЕЛЕСНЕ МАСЕ И ТЕЖИНСКО-ВИСИНСКОГ ОДНОСА НА КАРДИОРЕСПИРАТОРНУ ИЗДРЖЉИВОСТ ПРИПАДНИКА СПЕЦИЈАЛНИХ ЈЕДИНИЦА, ВАЖНУ СПОСОБНОСТ У БОРБИ ПРОТИВ ТЕРОРИЗМА	241
Зорица Мршевић РИТУАЛНА ПРИРОДА ФУДБАЛСКОГ НАСИЉА	253
Саша Мијалковић, Немања Маринковић САВРЕМЕНИ „ВЕРСКИ ТЕРОРИЗАМ“: СЛУЧАЈ ВЕРСКЕ СЕКТЕ „АУМ ШИНРИКЈО“	269
Srdan Milašinović, Zoran Jevtović HOOLIGANISM AND MEDIA IMAGES IN THE RISK SOCIETY.....	295
Злате Димовски, Звонимир Ђорђевић, Кире Бабаноски ФАЗЕ ПЛАНИРАЊА И РЕАЛИЗАЦИЈЕ ТЕРОРИСТИЧКОГ АКТА.....	303
Зоран Ђурђевић, Славица Јокановић, Славиша Совтић МЕТОДЕ ПРОЦЕНЕ ПРЕТЊЕ ОД ТЕШКОГ И ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА.....	313
Обрад Стевановић ЗАСТРАШИВАЊЕ И СТРАХ КАО ТЕРОРИСТИЧКА ОБЕЛЕЖЈА НАСИЉА АЛБАНСКИХ ЕКСТРЕМИСТА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ.....	329
Жељко Никач, Бобан Симић МЕЂУНАРОДНА ПОЛИЦИЈСКА САРАДЊА У ЕВРОПИ СА ОСВРТОМ НА САРАДЊУ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ЕВРОПОЛА	341
Зоран Павловић, Александар Бошковић ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ И ПРОЦЕСНЕ СПЕЦИФИЧНОСТИ ПОЛОЖАЈА ОШТЕЂЕНОГ (У КРИВИЧНОМ ПРОЦЕСНОМ ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ)	359
Игор Пејовић, Синиша Достих ПРОБЛЕМИ ПРАЂЕЊА И НАПЛАТЕ ПОТРАЖИВАЊА У ПОСЛОВАЊУ БАНАКА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	373

Александра Љуштина СУПРОТСТАВЉАЊЕ САВРЕМЕНИМ ОБЛИЦИМА КРИМИНАЛИТЕТА КРОЗ КОНТРОЛУ ПРИСТУПА ШТИЋЕНОМ ОБЈЕКТУ	383
Горан Бошковић СТРАТЕГИЈСКА И ОПЕРАТИВНА КРИМИНАЛИСТИЧКА АНАЛИЗА У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ	395
Бобан Томић МЕДИЈСКЕ ПРАКСЕ, КРИМИНАЛ И БЕЗБЕДНОСТ У ГРАНИЧНОМ ПОДРУЧЈУ СЛИВА РЕКЕ ДРИНЕ	405
Божидар Оташевић АНГАЖОВАЊЕ НАВИЈАЧА НА ЈАВНИМ СКУПОВИМА НЕСПОРТСКОГ КАРАКТЕРА	417
Svetlana Nikoloska, Marijana Jakovleska CRIMINALISTIC CONTROL AND PROCESSING OF ECONOMIC CRIMES	425
Саша Марковић КРИМИНАЛИСТИЧКА И КРИВИЧНОПРАВНА АНАЛИЗА КРИВИЧНОГ ДЕЛА НЕДОЗВОЉЕНЕ ПРОИЗВОДЊЕ И СТАВЉАЊА У ПРОМЕТ ОПОЈНИХ ДРОГА	437
Тања Кесић, Биљана Симеуновић Патић ПРАВДА ЗА ЖРТВЕ ИЗ УГЛА ДИРЕКТИВЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ О ЖРТВАМА КРИВИЧНИХ ДЕЛА	449
Nilgün Şen ILLICIT DRUG (NEW PSYCHOACTIVE SUBSTANCE) CRIME IN EUROPEAN COUNTRIES	461

КОНЦЕПТИ МЕРЕЊА УСПЕШНОСТИ ПОЛИЦИЈЕ

Дане Субошић¹

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Драган Цветковић²

Министарство унутрашњих послова Републике Србије

Сажетак: Радам се проблематизују продуктивност и економичност, као показатељи успешности полиције. Наиме, просечна годишња стопа продуктивности рада хипотетичке организационе јединице полиције варира у зависности од: (1) материјалне штете настале извршавањем деликата, (2) броја деликата, (3) броја пријављених лица за деликте и (4) броја запослених у организационој јединици. При томе, раст прва три елемента утиче на побољшање продуктивности и погоршање стања безбедности (и обрнуто), док раст броја запослених утиче на погоршање продуктивности и не утиче на стање безбедности (број полицајаца није битан). С друге стране, просечна годишња стопа економичности хипотетичке јединице полиције је последица варирања: (1) материјалне користи прибављене деликтима, (2) материјалне штете причињене деликтима и (3) трошкова јединице. Раст прва два елемента утиче на побољшање економичности и погоршање стања безбедности (и обрнуто), док раст трошкова утиче на погоршање економичности. При томе, пад економичности утиче на пад ефикасности, као основног мерила оптимизације. То значи да економичност треба посматрати у контексту ефективности, како би се дошло до ефикасности (успешности). Имајући у виду да исти број полицајаца може да остварује различите резултате уз више или мање трошкове, радом се закључује да продуктивност и економичност (уз ефективност, тиме и ефикасност) полиције, треба разматрати интегрално, а не парцијално.

Кључне речи: продуктивност, економичност, полиција, деликти, коефицијент.

УВОД

Искључивим коришћењем података из статистике криминалитета, полиција је, по речима Рајнера, доводила себе у парадоксалну ситуацију — тим подацима се посредно потврђује да све више финансијских средстава, људства, техничких средстава, специјализације и професионализације у полицији резултира падом (уместо порастом) њене успешности.³ Пошто је очигледно да повећање материјалних и кадровских ресурса полиције, заједно са унапређивањем њених технолошких и професионалних способности, мора водити њеним бољим резултатима, закључено је да са постојећим (класичним) приступом оцени успешности полиције нешто није у реду и да се морају потражити нови индикатори за адекватније мерење квалитета полицијског рада. Универзалних и потпуних решења овог проблема још увек нема, а за сада је у пракси појединих земаља тестиран и селекционисан одређени број модела за мерење успеш-

¹ subosicdane@yahoo.com

² cvetkovicdragan@open.telekom.rs

³ Рад је резултат истраживања на научноистраживачким пројектима под називом: „Развој институционалних капацитета, стандарда и процедура за супротстављање организованом криминалу и тероризму у условима међународних интеграција“, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (бр. 179045), а реализује Криминалистичко-полицијска академија у Београду (2011–2014) и „Управљање полицијском организацијом у спречавању и сузбијању претњи безбедности у Републици Србији“, који финансира и реализује Криминалистичко-полицијска академија у Београду, циклус научних истраживања 2015–2019. година. Reiner, R. (1971). *The Politics of the Police*, Brighton: Wheatsheaf Books, p. 80, 120 (цитирано по: Милосављевић, Б. (1997). *Наука о полицији*, Полицијска академија, Београд, стр. 471–472).

ности полиције. Истовремено, у бројним теоријским радовима, од којих је већина настала после 1980. године, изграђено је више концепцијских приступа овом проблему, чиме је отворен пут за брже и квалитетније формулисање целовите стратегије за оцену успешности полиције. Између већег броја новијих концепцијских приступа и њима одговарајућих практичних модела за мерење успешности полицијске организације, посебну пажњу привлаче концепти: (1) продуктивности, (2) ефикасности и ефективности, као и (3) њихове комбинације.⁴ При томе, веза ефикасности и ефективности је економичност, јер она представља однос ефективности (бројилац) и ефикасности (именилац). Осим тога, ефикасност је основно мерило оптимизације.⁵

Резултати досадашњих истраживања на тему мерења успешности полицијске организације односе се на полазишта (нпр. класично и модерно), поступке (нпр. увид у статистику криминалитета, проценат расветљавања деликата, оперативне информације, различите технике испитивања и др.) и средства (инструменте, нпр: службена документа у форми извештаја о стању безбедности, стању криминалитета, раду полиције, упитници и др.) примене појединих начина мерења ефикасности полиције, као и на проблеме наведеног мерења (нпр. објективност). С тим у вези, међу резултатима досадашњих истраживања присутна су и знања о начинима ублажавања наведених проблема (нпр. проценат расветљавања деликата не зависи од броја полицајаца, колико зависи од њиховог квалитета и сарадње са грађанима, посебно по доласку полицајаца на место догађаја и др.).

Хипотетички ставови на тему мерења успешности организације могу да се обухвате ставом да мерење неке појаве увек представља једно од најзначајнијих научних питања. С тим у вези, сматрају се општеприхваћеним ставови: „Где почиње мерење почиње и наука“, „Шта се мери то се и добија“, односно „Мерити значи знати“. На ту тему Вилијем Томас Келвин (William Thomas Kelvin) наводи: „...уколико можеш да мериш оно о чему говориш и да то искажеш у бројевима, онда нешто знаш о томе; уколико не можеш да га мериш и уколико не можеш да га искажеш у бројевима, твоје знање је оскудно и незадовољавајуће. Уколико не можеш да га мериш, не можеш да га побољшаш.“⁶

Имајући у виду резултате досадашњих истраживања и наведене хипотетичке ставове, формулисано је основно питање, које гласи: „Да ли индицирање успешности полиције треба да буде базирано на продуктивности, економичности или интегрално“?

Значај мерења успешности полицијске организације може да се изрази следећим ставовима: (1) ако се резултати не мере, не може се разликовати успех од неуспеха, (2) ако се успех не види, не може се ни наградити, (3) ако се не награђује успех, онда се највероватније награђује неуспех, (4) ако се не може препознати неуспех, не може се исправити и (5) ако се не могу приказати постигнути резултати, не може се добити подршка јавности.⁷

Имајући у виду проблем овог истраживања, његов предмет се односи на анализу предности и недостатака концепата мерења ефикасности полицијске организације који се базирају на продуктивности, економичности и њиховој интеграцији.

Циљеви предметног истраживања у научном смислу су опис, сврставање и објашњење квантитативних модела за одређивање продуктивности и економичности (тима и ефективности и ефикасности) полиције, а у практичном унапређење праксе управљања полицијском организацијом.

Хипотеза која се верификује овим радом формулисана је ставом којим се тврди: „Успешност полицијске организације треба индицирати интегралним, а не парцијалним показатељима продуктивности и економичности“.

4 Ibid.

5 Ефикасност (лат. *efficacitas*, енгл. *efficiency*, нем. *leistungsfähigkeit*, *effizienz*, фр. *rendement*) – ...успешност, ... (Вујаклија, М. (1996/7). *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд, стр. 299).

6 Беговић, Б. (2007). *Економска анализа корупције*, Центар за либералнодемократске студије, Београд.

7 Osborne, D., Gabler, T. (2002). *Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector*, A Plume book.

Начин верификације наведене хипотезе обухвата примену комплекса метода, који се заснива на анализи садржаја у контексту историјске методе и применом других комплементарних метода, примерених истраживању теоријско-емпиријског садржаја. Имајући то у виду, у истраживању су примењене: (1) метода моделовања, ради стварања модела мерења и праћења продуктивности и економичности, као концепата мерења успешности полиције, (2) логичке методе (анализа-синтеза, посебно компаративна анализа модела мерења продуктивности и економичности полиције, индукција-дедукција и др.), ради извођења закључака и (3) филозофске методе (дијалектичка, позитивистичка и др.), ради омогућавања закључивања у условима противречности појединих аспеката истраживања и прикупљања података неопходних за његову реализацију.

Оправданост предметног истраживања односи се на повећање теоријског фонда знања, стицање методолошких искустава и изналажења нових проблема за истраживања у предметној области. У практичном смислу, стручни допринос који се остварује реализацијом овог истраживања представља унапређење управљања полицијском организацијом заснованом на њеној продуктивности и економичности (односа ефективности и ефикасности). Дакле, корист од овог истраживања могу да имају руководиоци у полицији, али и јавност уопште.

Имајући у виду наведено, рад је структуриран у три поглавља, при чему се прво односи на појмовно одређење продуктивности и економичности, друго и треће, који се односе на продуктивност и економичност, као модерне концепте мерења успешности полиције. Иза главног дела рада следи закључак и попис коришћених библиографских референци.

ПРОДУКТИВНОСТ И ЕКОНОМИЧНОСТ ПОЛИЦИЈЕ

Продуктивност представља однос између уложеног (у смислу ресурса) и оствареног (у смислу резултата, као мере остварења циља). Степен продуктивности може да варира, а када је већи, то значи да се јединица оствареног добија уз мања улагања. При томе, схватање продуктивности не може једноставно да се преслика у свом необрађеном облику из економије на активности полицијске организације. Уопштено говорећи, виша продуктивност полиције би се могла постићи на три начина: (1) побољшањем резултата рада уз задржавање истог нивоа трошкова, (2) смањењем трошкова уз задржавање истог нивоа резултата рада и (3) већим растом резултата рада сразмерно повећању трошкова.⁸

Основни недостатак концепта продуктивности је у томе што настоји да полицијски рад мери строго квантитативно и третира га управо као да се ради о производњи обичне робе за тржиште. Уочавајући тај крупан недостатак, Леонард (Leonard) и Мор (Mog) предлажу да се повећање продуктивности полиције посматра еластичније и да се исказује на следећа четири начина: (1) као унапређивање постојеће полицијске праксе према најбољем познатом нивоу, пропорционално увећаним трошковима, (2) у смислу алокације ресурса на оне активности које дају највећи резултат за сваку уложу новчану јединицу, (3) као повећање извесности да ће сваки од полицијских задатака бити испуњен и (4) у смислу најбољег развоја способности полицијског особља.⁹

Економичност представља однос (количник) ефективности и ефикасности. Питер Дракер (Peter Drucker) значајно је допринео да се у литератури прави јасна разлика између ефективности и ефикасности пословања организације. Према њему, ефикасност¹⁰ значи

8 *Ibid*, p. 266 (цитирано по: Милосављевић, Б. (1997). *Наука о полицији*, Полицијска академија, Београд, стр. 472-473).

9 *Ibid*, p. 266-267 (цитирано по: *Ibid*, стр. 473-474).

10 Рад је резултат истраживања на научноистраживачким пројектима под називом: „Развој институционалних капацитета, стандарда и процедура за супротстављање организованом криминалу и тероризму у условима међународних интеграција“, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (бр. 179045), а реализује Криминалистичко-полицијска академија у Београду (2011–2014) и „Управљање полицијском организацијом у спречавању и сузбијању претњи безбедности у Републици Србији“, који финансира и реализује Криминалистичко-полицијска академија у

„радити ствари на прави начин“, а ефективност значи „радити праве ствари“.¹¹ При томе, ефективност и ефикасност су блиски перформансама, као кључним показатељима успешности јавног сектора. Наиме, Нили (Neely) и други, описују мерење перформанси као процес квантификавања ефикасности и ефективности активности, где је мерење процес квантификације и активности у корелацији са перформансама. Они такође предлажу да се перформансе дефинишу као ефикасност и ефективност активности, а систем за мерење перформанси дефинишу као скуп метрика који се користи за квантификовање, како ефикасности, тако и ефективности.¹²

Ефективност означава не било какав успех, већ успех с обзиром на квалитет постигнутих резултата, а тај се квалитет процењује са становишта циљева организације, јер је резултат мера остварења циља. Производ/услуга је први појавни облик резултата функционисања организације.¹³

Као што је већ наведено, перформансе организације одређене су степеном остварења постављених циљева организације. Отуда и посебан значај циљева са становишта мерења перформанси односно ефикасности пословања и развоја, будући да је та ефикасност одређена управо успехом у остваривању циљева организације.¹⁴

За разлику од ефикасности, ефективном се сматра, на пример, не било која полицијска акција која је резултирала откривањем и хапшењем осумњиченог, већ само она која је изведена сагласно правним правилима и по томе погодна да резултује адекватном пресудом оптуженом. Затим, у случају интервенције по позиву грађана, успех би се мерио не само брзином стицања од момента позивања до доласка на место догађаја (тзв. време одзива, као битна перформанса полиције, самим тим и индикатор ефикасности), већ и ефектом те акције.

Ефективност подразумева остваривање жељеног резултата или циља. Ефективност је могућа без ефикасности, док је ефикасност без ефективности бесмислена, јер је сваки напор којим се не постиже жељени циљ узалудан и у крајњем штетан.

Ефективност има позитиван утицај на смањење криминала, смањење страха од криминала и побољшање квалитета живота. Ти циљеви се остварују пре свега удруживањем напора и ресурса полиције, с једне стране и других релевантних субјеката безбедности и заинтересованих чланова друштвене заједнице, с друге стране.

Ефикасност се у економији посматра са два основна аспекта: (1) као ефикасност производње која се мери просечним трошком производње добара, или пружања услуга, а представља способност организације за постизањем одређеног *output*-а уз минимизацију *input*-а; (2) као ефикасност алокације која се мери износом до којег систем производи добра и пружа услуге које одражавају преференције људи исказане кроз одлуке самих потрошача и корисника. Према Стандардима ревизије које је издала Међународна организација врховних ревизорских институција (*International Organization of Supreme Audit Institutions – INTOSAI*), ефикасност се дефинише као: „Однос између учинака, у смислу робе, услуга или других резултата и трошкова насталих за њихову производњу“.¹⁵

У државним органима ефикасност значи да се порези које плаћају грађани и остали субјекти, што је могуће делотворније, претварају у високо квалитетне јавне услуге. Наиме, ефикасност полиције као стратешког дела државне управе представља јавни

Београду, циклус научних истраживања 2015-2019. година. Ефикасност (лат. *efficacitas*, енгл. *efficiency*, нем. *leistungsfähigkeit*, *effizienz*, фр. *rendement*) – ...успешност... (Вујаклија, М. (1996/7). *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд, стр. 299).

11 Drucker, P. (1975). *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*, Heinemann, London, p. 58.

12 Neely, A. et. al. (1995). *Performance Measurement System Design-a*, *Internacional Journal of Operations & Production Management*, Vol.15, No. 4, pp. 81-117.

13 Фигар, Н. (2007). *Управљање ресурсима предузећа*, Економски факултет, Ниш, стр. 47-49.

14 Гроздановић, Д. (2000). *Систем циљева и критеријуми ефикасности предузећа*, у: Ефикасност трансформације предузећа, Економски факултет, Ниш, стр. 105.

15 *International Organization of Supreme Audit Institutions, Code of Ethics and Auditing Standards, IN TOSAI*, 2001. p. 70.

интерес у заједници у којој она делује, из разлога што таква пружа одговарајући однос *output*-а и *input*-а. Ефикасност укључује минимизирање трошкова и непотребних утрошака радне снаге (количине рада или енергије у јединици времена). Ово је најчешће коришћен концепт за утврђивање успешности полицијске организације. Многи користе овај израз као генерички појам за успешност уопште, без даљег специфицирања значења те успешности.

За неку полицијску активност се каже да је ефикасна ако је њоме постигнут видљив резултат (ефикасна је свака акција која је резултирала откривањем и хапшењем криминалца, подношењем кривичне пријаве и сл.).¹⁶ Међутим, мерење ефикасности полиције, као и државне управе у целини, представља сложен и слојевит проблем, јер наведена акција није ефикасна већ је ефективна, при чему њена ефикасност варира од (претежно/потпуно) неуспешне до (претежно/потпуно) успешне. Наиме, њена ефикасност варира у зависности од ангажовања ресурса (свега што полиција има у ограниченим количинама, нпр. људи, време, новац и др.)¹⁷, њиховог утрошка (време, новац, ресурси техничких средстава и др.), односно повреда, рањавања или смртних последица по ангажоване полицијске службенике на раду или поводом њега.

Следи да је ефикасност квантитативни и квалитативни показатељ, а ефективност само квалитативни показатељ ваљаности полиције, јер се ефективношћу у процесу мерења успешности полицијске организације наглашавају квалитативни индикатори. Ова два концепта су уско повезана и понекад их је тешко разликовати. За полицијску организацију није најбитније да постиже било какве резултате и њима правда своје трошкове, већ да постигне такве резултате којима ће остварити циљеве ради којих је основана. Концепт ефективности на томе и почива — битни су једино резултати који значе квалитет полицијске службе као мера остваривања њених циљева. Примера ради, на подручју сузбијања криминалитета циљ полиције је да смањи криминалитет и да злочинце приведе правди; она треба да их открива и хапси уз мало трошкова, али и да при том не чини битне пропусте због којих би их суд могао ослободити.¹⁸

ОДРЕЂИВАЊЕ СТЕПЕНА ПРОДУКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ ПОЛИЦИЈЕ

Резултати рада полиције представљају мерило њене продуктивности само онда када су у односу са трошковима радне снаге. За демонстрацију мерења продуктивности хипотетичке организационе јединице полиције коришћени су произвољни подаци о: (1) износу материјалне штете причињене кривичним делима, (2) броју пријављених лица осумњичених за извршење кривичних дела и (3) укупном броју кривичних дела обухваћених кривичним пријавама, као резултатима рада наведене јединице, с једне стране, односно о (4) броју запослених у наведеној организационој јединици, с друге стране. На основу података из табеле 1 следи анализа продуктивности рада организационе јединице полиције по наведеним показатељима.¹⁹

16 Милосављевић, Б. (1997). *Наука о полицији*, Полицијска академија, Београд, стр. 474.

17 Субошић, Д. (2013). *Организација и послови полиције*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, стр. 127-128.

18 Милосављевић, Б. (1997). *Наука о полицији*, Полицијска академија, Београд, стр. 474.

19 Упореди: Цветковић, Д. (2013). *Дизајнирање показатеља економске ефикасности непрофитних организација – са посебним освртом на сузбијање улагања незаконито стечених прихода*, докторска дисертација, Економски факултет, Суботица, стр. 343.

Табела 1: Елементи оцене продуктивности рада у хипотетичкој организационој јединици полиције

ЕЛЕМЕНТИ	КОЕФИЦИЈЕНТ (V/I)					
	I	II	III	IV	V	
Број запослених	800	820	820	850	865	0,0197
Износ материјалне штете (у милионима динара)	65.974	24.198	27.906	15.059	21.909	-0,241
Број пријављених лица	6.292	5.989	6.304	6.492	6.843	0,021
Укупно КД и других деликата	10.499	10.697	10.481	10.889	10.451	-0,001
Продуктивност (2 : 1)	82,468	29,510	34,032	17,716	25,328	-0,255
Продуктивност (3 : 1)	7,865	7,30	7,687	7,637	7,91	0,0015
Продуктивност (4 : 1)	13,123	13,045	12,781	12,81	12,082	-0,019

1) Продуктивност рада организационе јединице полиције мерена односом износа материјалне штете причињене деликтима и броја запослених организационе јединице полиције одређена је изразом:

$$P = \frac{Q \text{ (IMOVINSKA ŠTETA)}}{R \text{ (BROJ ZAPOSLENIH)}}$$

Коефицијент промене износа материјалне штете нанете деликтима (Kq) у динамици одређује се изразом:

$$Kq = \sqrt[n-1]{\frac{Qn}{Q1}} - 1 = \sqrt[4]{\frac{21.909}{65.974}} - 1 = -0,241$$

Коефицијент промене броја запослених организационе јединице полиције односно трошкова радне снаге (Kr) одређује се изразом:

$$Kr = \sqrt[n-1]{\frac{Rn}{R1}} - 1 = \sqrt[4]{\frac{865}{800}} - 1 = 0,0197$$

Коефицијент промене продуктивности у динамици узрокован променом износа (висине) материјалне штете причињене деликтима одређује се помоћу следећег израза²⁰:

20 Јакоччевић, К., (2006) *Економика предузећа - економска ефикасност ангажовања капитала у репродукцији*, Економски факултет Суботица, стр.52.

$$K_{pq} = \frac{Kq}{1 \pm Kr} = \frac{-0,241}{1 \pm 0,0197} = -0,236$$

Промена продуктивности узрокована променом броја запослених одређује се применом следећег аналитичког израза²¹:

$$K_{pr} = \frac{Kr}{1 \pm Kr} = \frac{0,0197}{1 \pm 0,0197} = 0,019$$

Коефицијент промене продуктивности (K_p) може се одредити на основу следећег израза:²²

$$K_p = K_{pq} K_{pr}$$

У овом случају, коефицијент промене продуктивности по основу динамике износа материјалне штете причињене деликтима и броја запослених и износи:

$$K_p = -0,236 - 0,019 = -0,255, \text{ односно: } -25,5\%.$$

То значи да просечна годишња стопа пада продуктивности рада хипотетичке организационе јединице полиције износи 25,5% и то као последица смањења материјалне штете, уз истовремени раст броја запослених. Највећи утицај на пад продуктивности имало је смањење износа материјалне штете нанете деликтима обухваћених поднетим пријавама (стопа пада 23,6%). Пад материјалне штете као последица прекршаја, кривичних дела и привредних престапа је позитивна промена (ако је евидентирање података објективно), јер указује на то да се наведени деликти смањују. При томе, раст броја запослених (стопа раста 1,9%) такође је утицала негативно на продуктивност.

2) Продуктивност рада организационе јединице полиције исказана односом броја пријављених лица, осумњичених да су извршила деликт и броја запослених, одређена је изразом:

$$P = \frac{Q \text{ (PRIJAVLJENA LICA)}}{R \text{ (BROJ ZAPOSLENIH)}}$$

Коефицијент промене броја пријављених лица за деликте (K_q) у динамици одређен је изразом:

$$K_q = \sqrt[n-1]{\frac{Q_n}{Q_1}} - 1 = \sqrt[4]{\frac{6.843}{6.292}} - 1 = 0,021$$

Коефицијент промене броја запослених организационе јединице полиције односно трошкова радне снаге (K_r), одређен је изразом:

$$K_r = \sqrt[n-1]{\frac{R_n}{R_1}} - 1 = K_r = 0,0197$$

21 *Ibid.*, стр.51-52.

22 *Ibid.*

Коефицијент промене продуктивности у динамици узрокован променом бројем пријављених лица, осумњичених да су извршила деликте одређује се помоћу следећег израза²³:

$$K_{pq} = \frac{Kq}{1 \pm Kr} = \frac{0,021}{1 \pm 0,0197} = 0,0205$$

Промена продуктивности узрокована променом броја запослених одређује се применом аналитичког израза:

$$K_{pr} = \frac{Kr}{1 \pm Kr} = K_{pr} = 0,019$$

Коефицијент промене продуктивности (Кр), одређен је на основу примене израза:

$$K_p = K_{pq} K_{pr} \\ K_p = 0,0205 - 0,019 = 0,0015 \text{ односно } 0,15\%.$$

Коефицијент промене продуктивности по основу динамике износа броја пријављених лица, осумњичених да су извршила кривична дела прекршаје и привредне преступе и броја запослених организационе јединице полиције, износи 0,15%. То значи да је у посматраном петогодишњем периоду продуктивност рада расла по просечној годишњој стопи од 0,15% као последица повећања броја пријављених лица, уз повећани број запослених.

Највећи утицај на раст продуктивности имало је повећање броја пријављених лица за деликте (стопа раста 2,05%), док је раст броја запослених (стопа раста 1,9%) утицала негативно на продуктивност. Повећање броја пријављених лица, осумњичених за извршење кривичних дела, прекршаја и привредних преступа, је неповољна промена, јер указује на тенденцију раста броја извршених деликата

3) Продуктивност рада хипотетичке организационе јединице полиције исказана односом укупног броја деликата и броја запослених на пословима сузбијања криминала, одређена је изразом:

$$P = \frac{Q \text{ (UKUPNO KD)}}{R \text{ (BROJ ZAPOSLENIH)}}$$

Коефицијент промене укупног броја деликата (Кq) у динамици одређен је изразом:

$$Kq = \sqrt[n-1]{\frac{Qn}{Q1}} - 1 = \sqrt[4]{\frac{10.451}{10.499}} - 1 = -0,00$$

Коефицијент промене броја запослених на пословима спречавања и сузбијања криминала у ширем смислу, односно утрошака радне снаге (Кr), одређен је изразом:

$$Kr = \sqrt[n-1]{\frac{Rn}{R1}} - 1 = Kr = 0,0197$$

Коефицијент промене продуктивности у динамици узрокован променом броја деликата одређује се помоћу следећег израза:

23 *Ibid*, стр. 52.

$$K_{pq} = \frac{Kq}{1 \pm Kr} = \frac{-0,001}{1 \pm 0,0197} = -0,00098$$

Промена продуктивности узрокована променом броја запослених одређена је на следећи начин:

$$K_{pr} = \frac{Kr}{1 \pm Kr} = K_{pr} = 0,019$$

Коефицијент промене продуктивности (K_p), одређује се на основу следећег израза:

$$K_p = K_{pq} K_{pr} \\ K_p = -0,00098 - 0,019 = -0,01998 \text{ односно } -1,998\%.$$

У овом случају, коефицијент промене продуктивности по основу динамике броја откривених и пријављених кривичних дела, прекршаја и привредних преступа и броја запослених на пословима сузбијања овог вида криминала, износи -1,998%. То значи да је, у посматраном петогодишњем периоду, продуктивност рада опадала по просечној годишњој стопи од 1,998% као последица смањења броја откривених и пријављених кривичних дела, прекршаја и привредних преступа уз повећање броја запослених. Највећи утицај на пад продуктивности имао је раст броја запослених (стопа раста 1,9%). Смањење броја кривичних дела је позитивна промена (ако је евидентирање објективно), јер указује да се овај вид криминала смањује.²⁴

ОДРЕЂИВАЊЕ СТЕПЕНА ЕКОНОМИЧНОСТИ ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ ПОЛИЦИЈЕ

За анализу економичности посматране јединице коришћени су подаци о износу материјалне користи прибављене кривичним делима, прекршајима и привредним преступима и материјалне штете причињене наведеним деликтима, као резултат рада односно *output* ове јединице, с једне стране, и подаци о трошковима (збир трошкова зарада запослених и трошкова путовања), као *input*, с друге стране. На основу података из табеле 2 следи анализа економичности хипотетичке организационе јединице полиције.²⁵

²⁴ Упореди: Цветковић, Д. (2013). *Дизајнирање показатеља економске ефикасности непрофитних организација – са посебним освртом на сузбијање улагања незаконито стечених прихода*, докторска дисертација, Економски факултет, Суботица, стр. 343-346.

²⁵ Упореди: *Ibid*, стр. 347.

Табела 2: Елементи оцене економичности рада
у хипотетичкој организационој јединици полиције

ЕЛЕМЕНТИ	ГОДИНА		Коефицијент (V/I)			
	I	II	III	IV	V	
Имовинска корист – Do (у милионима динара)	63.609	20.204	21.840	14.030	19.834	-0,252
Имовинска штета – G (у милионима динара)	65.974	24.198	27.906	15.059	21.909	-0,241
Трошкови – Т (у милионима динара)	412	485	524	574	589	0,0935
Трошкови зарада – Tr (у милионима динара)	401	471	507	557	569	0,091
Трошкови путовања – Tm (у милионима динара)	12	14	17	17	20	0,0136
Економичност (1 : 3)	154,391	41,658	41,679	24,443	33,674	-0,315
Економичност (2 : 3)	160,131	49,893	53,256	26,235	37,197	-0,307

1) Економичност организационе јединице за сузбијање криминала исказана односом износа материјалне користи прибављене деликтима и трошкова јединица (збир трошкова зарада и трошкова путовања) одређена је изразом:

$$E = \frac{\text{IMOVINSKA KORIST (Do)}}{\text{ZARADE ZAPOSLENIH + TROŠKOVI PUTOVANJA}} \quad (22)$$

Коефицијент промене материјалне користи прибављене (K_{Do}) у динамици одређена је изразом:

$$K_{Do} = \sqrt[n]{\frac{Do_n}{Do_1}} - 1 = \sqrt[4]{\frac{19.834}{63.609}} - 1 = -0,252$$

Коефицијент промене трошкова организационих јединица полиције (K_t), одређује се изразом:

$$K_t = \sqrt[n]{\frac{T_n}{T_1}} - 1 = \sqrt[4]{\frac{589}{412}} - 1 = 0,093$$

Коефицијент промене економичности (Ke_{DO}) узрокован променом материјалне користи прибављене деликтима одређује се помоћу следећег израза:

$$Ke_{DO} = \frac{K_{DO}}{1 \pm Kt} = \frac{-0,252}{1 \pm 0,093} = -0,23$$

Промена економичности узрокована променом трошкова организационе јединице полиције а, одређује се применом следећег аналитичког израза:

$$Ket = \frac{Kt}{1 \pm Kt} = \frac{0,093}{1 \pm 0,093} = 0,085$$

Коефицијент промене економичности (Ke), може се одредити као збир коефицијената промене економичности по основу промене материјалне користи и динамике трошкова. Овај коефицијент одређује се на основу следећег израза²⁶:

$$Ke = Ke_{DO} + Ket$$

У овом случају, овај коефицијент, износи:

$$Ke = -0,23 - 0,085 = -0,315, \text{ односно: } -31,5\%.$$

Из претходног произилази да просечна годишња стопа пада економичности хиотетичке организационе јединице полиције износи 31,5%, као последица смањења материјалне користи прибављене кривичним делима, прекршајима и привредним преступима, уз повећане трошкове ове јединице. Највећи утицај на пад економичности имало је смањење материјалне користи (стопа пада 23,00%), а потом раст трошкова (стопа раста 8,5%).

2) Економичност организационе јединице полиције исказана односом износа материјалне штете нанете кривичним делима, прекршајима и привредним преступима и трошкова јединица (збир трошкова зарада и трошкова путовања) одређена је изразом:

$$E = \frac{\text{IZNOS IMOVINSKE ŠTETE (G)}}{\text{ZARADE ZAPOSLENIH + TROŠKOVI PUTOVANJA}}$$

Коефицијент промене материјалне штете нанете деликтима (K_G) у динамици одређује се изразом:

$$K_G = \sqrt[n]{\frac{G_n}{G_1}} - 1 = \sqrt[4]{\frac{21.909}{65.974}} - 1 = -0,241$$

Коефицијент промене економичности (Ke_G) узрокован променом материјалне штете нанете деликтима одређује се помоћу следећег израза:

$$Ke_G = \frac{K_G}{1 \pm Kt} = \frac{-0,241}{1 \pm 0,093} = -0,222$$

26 Јаковчевић, К., (2006) *Економика предузећа – економска ефикасност ангажовања капитала у репродукцији*, Економски факултет Суботица, стр. 51-52.

Промена економичности узрокована променом трошкова јединице, одређује се применом следећег израза:

$$Ket = \frac{Kt}{1 \pm Kt} = \frac{0,093}{1 \pm 0,093} = 0,085$$

Коефицијент промене економичности (Ke), може да се одреди као збир коефицијената промене економичности по основу промене износа материјалне штете и динамике трошкова. Овај коефицијент одређује се на основу следећег израза:

$$Ke = Ke_G \cdot Ket$$

$$Ke = -0,222 - 0,085 = -0,307, \text{ односно: } -30,7\%.$$

Из претходног произилази да просечна годишња стопа пада економичности хипотетичке јединице полиције износи 30,7%. То значи да је, у посматраном петогодишњем периоду, економичност опадала по тој просечној годишњој стопи, као последица смањења материјалне штете причињене кривичним делима, прекршајима и привредним преступима, уз истовремено повећане трошкова те јединице. На овај резултат највећи утицај имала је негативна промена коефицијента економичности узрокована падом износа материјалне штете причињене кривичним делима прекршајима и привредним преступима за 22,2%, а затим трошкови (стопа раста 8,5%).²⁷

ЗАКЉУЧАК

Радам се закључује да продуктивност и економичност (уз ефективност, тиме и ефикасност) полиције, треба разматрати интегрално, а не парцијално. Поређењем тог закључка са ставом хипотезе која је верификована овим истраживањем – „Успешност полицијске организације треба индицирати интегралним, а не парцијалним показатељима продуктивности и економичности“ - долази се до закључка да је она потврђена. При томе, просечна годишња стопа продуктивности рада хипотетичке организационе јединице полиције варира у зависности од: (1) материјалне штете настале извршавањем деликата, (2) броја деликата, (3) броја пријављених лица за деликте и (4) броја запослених у организационој јединици. Дакле, раст прва три елемента утичу на побољшање продуктивности и погоршање стања безбедности (и обрнуто), док раст броја запослених утиче на погоршање продуктивности и не утиче на стање безбедности. С друге стране, просечна годишња стопа економичности хипотетичке јединице полиције последица је варирања: (1) материјалне користи прибављене деликтима, (2) материјалне штете причињене деликтима и (3) трошкова јединице. Раст прва два елемента утиче на побољшање економичности и погоршање стања безбедности (и обрнуто), док раст трошкова утиче на погоршање економичности. При томе, пад економичности утиче на пад ефикасности, као основног мерила оптимизације. То значи да економичност треба посматрати у контексту ефективности, како би се дошло до ефикасности (успешности). Ова сазнања су значајна како руководиоцима у полицији, тако и јавности уопште, како би оба субјекта заузимала објективне ставове о ваљаности полицијског рада. Правци будућих истраживања у овој области треба да буду усмерена на истраживање најбоље праксе (*Benchmarking*) у индицирању ваљаности полицијског рада.

²⁷ Упореди: Цветковић, Д. (2013). *Дизајнирање показатеља економске ефикасности непрофитних организација – са посебним освртом на сузбијање улагања незаконито стечених прихода*, докторска дисертација, Економски факултет, Суботица, стр. 347-349.

ЛИТЕРАТУРА

- Беговић, Б. (2007). *Економска анализа корупције*, Центар за либералнодемократске студије, Београд.
- Вујаклија, М. (1996/1997). *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд.
- Гроздановић, Д. (2000). *Систем циљева и критеријуми ефикасности предузећа*, у: Ефикасност трансформације предузећа, Економски факултет, Ниш.
- Drucker, P. (1975). *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*, Heinemann, London, p. 58.
- International Organization of Supreme Audit Institutions, Code of Ethics and Auditing Standards, IN TOSAI*, 2001.
- Јаковчевић, К. (2006). *Економика предузећа – економска ефикасност ангажовања капитала у репродукцији*, Економски факултет Суботица.
- Милосављевић, Б. (1997). *Наука о полицији*, Полицијска академија, Београд.
- Neely, A. et. al. (1995). *Performance Measurement System Design-a*, InternacionaI Journal of Operations & Production Management, Vol. 15, No.4.
- Osborne, D., Gabler, T. (2002). *Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector*, A Plume book.
- Субошић, Д. (2013). *Организација и послови полиције*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд.
- Фигар, Н. (2007). *Управљање ресурсима предузећа*, Економски факултет, Ниш.
- Цветковић, Д. (2013). *Дизајнирање показатеља економске ефикасности непрофитних организација – са посебним освртом на сузбијање улагања незаконито стечених прихода*, докторска дисертација, Економски факултет, Суботица.

CONCEPT OF POLICE PERFORMANCE MEASUREMENT

Dane Suboshic, PhD

Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade

Dragan Cvetkovic

Ministry of Interior of the Republic of Serbia

Abstract: The paper problematizes productivity and cost-effectiveness, as indicators of the police performance. The average annual growth rate of labour productivity of a hypothetical organizational police unit varies depending on: (1) the damage to property caused by commission of offences, (2) the number of offences, (3) the number of reported persons for offences, and (4) the number of employees in the organizational unit. At the same time, growth of the first three elements affects improvement of productivity and deterioration of the security situation (and vice versa), while growth of the number of employees affects deterioration in productivity and does not affect the security situation (the number of police officers is not essential). On the other hand, the average annual cost-effectiveness of a hypothetical police unit is the result of the following variations in: (1) material gain obtained by offences, (2) material damage caused by offences and (3) the cost of the unit. The growth of the first two elements influences the improvement of the cost-effectiveness and deterioration of security (and vice versa), while the increase in costs influence the deterioration of cost-effectiveness. At the same time, the decline in the cost-effectiveness affects the decline in efficiency, as the basic criteria of optimization. This means that the cost-effectiveness should be viewed in the context of effectiveness, in order to reach efficiency (performance). Bearing in mind that the same number of officers may achieve different results with higher or lower costs, the paper concludes that productivity and cost-effectiveness (with effectiveness, and efficiency) of the police, should be considered integrally, not partially.

Keywords: productivity, cost-effectiveness, the police, offences, coefficient.